

מסורת הש"ס

א) וַיִּהְיֶה חֹסֶד לְעֵיל ה' ד"ה דן, ב) נִלְקָחַן לֹא: ע"ש היטב, ג) רש"י וה, ד) עליו כפני ב"ד כ"ל, ה) נִלְקָחַן כד., ו) לָקַחַן כד., ז) ע"ש היטב, ח) נמשל כנ, ט) נשׂיךְ לְעֵיל בַּתְּשֻׁנָּה, י) וַחֲבִירוֹ ג"כ כ"ל,

גליון הש"ס

גמ' ל"צ דקבלי' עיל' בבי תרי. לפי' מדקתני זה פוסל זה פוסל היינו בין שהטוב קיבל עליו כדי כפי מרי בין שהטוב קיבל עליו כפי א"כ מוכח דבין דאמן ובין כחחול פליגי לפי' תרי פרישין תמי' קמ"ל דמנ' הדר ביה תנינא הא מהמנ' ה"א דפליגי רק כחחול כדס"ל שמואל פס' או רק כחחול כדס"ל לרבא פס. לזה אלתנריך תתרי' דהכא דקתני זה פוסל זה פוסל דמוכח דבמרווייהו פליגי

הגהות הב"ח

א) גמ' אלא הי'ק זה כ"ל ואות כש' נמחק: ב) רש"י ד"ה ורבנן כ' הגו. ג"כ פ"א שאלו היו בעלי דינין בוררין שמה לא יהא הגון ולא יהיו נשנים יכולין לומר אין אנו יושבין עם זה לפי שמיישקין אותו אחרו כשבורר לו זה אחד זה אחד אם אחד מהן אמר אחי יושב עם זה אין לחוש על כך דליכא כיסופא דאכתי לא חיתקבעו דנא: ד) א"ר דקבלו עליו כבי תרי: ד) תוס' ד"ה כבי וכו' זה שלו ושיהם השליש יא:

מוסף רש"י

נאמן על. להיות דין, אבא. פסול מן התורה לזנוי לא חסות ולא לחיוב, דנפקא לן בפרקין (כ:.) מלה יומתו אותו על כניס וגו' (לקמן כד.).

זה בורר לו אחד. משמע זה בורר לו ב"ד אחד שהן ג' זה אחד הרי ששה ושניהם בוררין להם עוד אחד הרי ט' והיינו דקא מתמה מאי זה בורר כו' הא בתלתא סגי: **גמ'** **הכי קאמר כשזה בורר לו ב"ד אחד וזה בורר לו ב"ד אחד**. וכל אחד פוסל אותו ב"ד שצירר חבירו ואינו רואה לדון לפניו:

שניהן בוררין להם אחד. כלומר אין יכולין לכופ זה את זה אלא בוררין ב"ד שיתראו בו שניהם: **ואפי'** לזה **מני מעכב**. בתמיה: **והאמר ר"א**. לקמן בסוף פירקין (דף סג:): **לא שנו**. אחד אמר נידון כאן ואחד אמר נלך לבית הוועד כופין אותו והולך לבית הוועד: **נאלא דקאמר מלוה נלך לבית הוועד**. דעבד לזה לאיש מלוהי': **כדאמר ר' יוחנן**. לקמן בשמעמין: **בערכאות שבסוריא**. שלא היו בקיאינן בדין תורה הלכך אפי' לזה מני מעכב: **כי דינא דרב הונא ורב חסדא**. דמרווייהו כחד מקוס: **ועוד מאי זה בורר**. דמשמע דהכי דינא: **יאל דין אמא לאמיסו**. דלייתי בעלי דינין

דסבר החייב הרי אני בעצמי ציררתי האחד ואם היה יכול להפך בזכותי היה מהפך והדיינין בעצמן טוחה דעתן להפך זכות שניה מפני ששניהם ציררו: **אא"כ יודעין מי חותם עמהן**. שמה יחתמו עמהם עד אחד פסול ומצטל עדות כולם וגמלאו אלו בזה: **ורבנן איס להו דרב יסודה**. הלכך דעת הדיינין צעיקן שיצברו מי ישב עמהם אדם הגון(י): **ואין נכנסין לסעודה כו'**. שגנאי הוא לתלמידי חכמים לישב אצל עם הארץ בסעודה: **י' זה פוסל דיינו של זה וזה פוסל דיינו של זה**. יכול לומר לו לא אדון לפניו: **הכי קאמר אצל אם היו כשרין**. שאינם קרובין ולא פסולין אף ע"פ שהן יושבי קרנות נעשו כמומחין: **עד שיקבל עליו כפני ב"ד מומחה**. אלמא כמומחין מודה ר"מ: **והא עדים כמומחין דמו**. אם אינם קרובים או פסולים: **דקבלו עליו א) כשרי**. בתחלת דצריהם קבלוה עליהם כשנים: **נאמן עלי וכו'**. בדיינין קמיירי מדקתני ג' רועי בקר:

ואמר

זה בורר פרק שלישי סנהדרין

זה בורר לו אחד. משמע זה בורר לו ב"ד אחד שהן ג' זה אחד הרי ששה ושניהם בוררין להם עוד אחד הרי ט' והיינו דקא מתמה מאי זה בורר כו' הא בתלתא סגי: **גמ'** **הכי קאמר כשזה בורר לו ב"ד אחד וזה בורר לו ב"ד אחד**. וכל אחד פוסל אותו ב"ד שצירר חבירו ואינו רואה לדון לפניו:

דייני ממונות בשלשה^א זה בורר לו אחד וזה בורר לו אחד ושניהן בוררין להן עוד אחד דברי ר"מ וחכמים אומרים אשני דיינין בוררין להן עוד אחד זה פוסל דיינו של זה זה פוסל דיינו של זה דברי ר' מאיר וחכמים אומרים אימתי בזמן שמביא עליהן ראיה שהן קרובין או פסולין אבל אם היו כשרין או מומחין מפי בית דין אינו יכול לפוסלן זה פוסל עדיו של זה וזה פוסל עדיו של זה דברי רבי מאיר וחכמים אומרים אימתי בזמן שמביא עליהן ראיה שהן קרובין או פסולין אבל אם היו כשרין אינו יכול לפוסלן: **גמ'** מאי זה בורר לו אחד וזה בורר לו אחד בתלתא סגי הכי קאמר כשזה בורר לו ב"ד אחד וזה בורר לו ב"ד אחד שניהן בוררין להן עוד אחד ואפילו לזה מצי מעכב^ב והאמר ר' אלעזר לא שנו אלא מלוה אבל לזה כופין אותו ודן בעירו כדאמר רבי יוחנן בערכאות שבסוריא שנו הכא גמי בערכאות שבסוריא שנו אבל מומחין לא רב פפא אמר אפילו תימא מומחין כגון בי דינא דרב הונא ודרב חסדא דקאמר ליה מי קא מטרחנא לך תגן וחכ"א שני דיינין בוררין להן עוד אחד ואי ס"ד כדקאמרינן ב"ד בית דין בתר דפסלי להו אולו ובררו להו בי דינא אחריני ועוד מאי זה בורר לו אחד וזה בורר לו אחד אלא ה"ק^א ^בכשזה בורר לו דיין אחד וזה בורר לו דיין אחד שניהן בוררין להן עוד אחד מאי שנא דעבדי הכי אמרי במערבא משמיה דר' זירא ימתוך שזה בורר לו דיין אחד וזה בורר לו דיין אחד ושניהן בוררין להן עוד אחד יצא הדין לאמיתו: וחכמים אומרים כו': נימא בדרב יהודה אמר רב קמיפלגי דאמר רב יהודה אמר רב אין העדים חותמין על השטר אלא א"כ יודעין מי חותם עמהן רבי מאיר לית ליה דרב יהודה אמר רב ורבנן אית להו דרב יהודה אמר רב לא דכולי עלמא אית להו דרב יהודה אמר רב ודעת הדיינין כ"ע לא פליגי דבעינן כי פליגי דעת בעלי דינין ר"מ סבר דעת בעלי דינין גמי בעינן ורבנן סברי דעת בעלי דינין ילא בעינן גופא אמר רב יהודה אמר רב יאין העדים

מאי זה בורר לו אחד וזה בורר לו אחד. פ"ה דמשמע דלהו ט' כילד זה בורר לו ב"ד אחד הרי ג' זה בורר לו ב"ד אחד הרי ששה ושניהם בוררים להם ב"ד אחר הרי ט' ולהכי מתמה בתלתא סגי ולא נהירא שהרי משמעות הלשון אינו כן דא"כ ה"ל להקשות בהדיא הא גופא קשיא רישא אסיפא אמרת דיני ממונות בשלשה אלמא כג' סגי והדר קאמר דלריך ט' וינ"ל דאף בתחילה היה יודע כמו שמפרש אה"כ שזה פוסל ב"ד של חבירו זה פוסל ב"ד של חבירו ולא ישבו כ"א ג' אחרונים כדקאמר המתוך ולא פריך אלא מלישנא דמתני' דקתני זה בורר ב"ד וחבירו כן ולהכי פריך מאי זה בורר לו אחד כלומר לא סגי בלאו הכי ומשני כשזה בורר כלומר אין חוצה ודאי לעשות כן אלא מתני' מייירי אם אירע כך:

בגין כי דינא דרב הונא ורב חסדא דאמר ליה מאי קמטרחנא לך וכו'. פירש הקונטרס שהיו במקום אחד ולא נהירא דהא אמרי' (עירובין סג:.) דרב חסדא לא היה מורה לפני רב הונא אפי' ציעמא ככותמא וכ"ש דדין לא היה עושה כפניו וינ"ל שהיו סמוכים זה לזה חוץ לג' פרסאות: **פרש ברי שיצא הדין לאמיתו**. פירש הריצין שפילוי החייב יפרע צראון ויאמר קושטא דייני שאני בעצמי ציררתי האחד ואם היה יכול להפך זכותי היה מהפך לפוס ריהטא משמע כך הפירוש שממך שצירר זה שלו זה שלו^(י) השלישי יאל הדין לאמיסו בלא עוות שיהא העינן שקול ולא ירבו מהפכין לחוצה על מהפכין לחזות ולא להפך:

ואמר

לוי א"כ יודעין מי חותם עמהן ולא היו יושבין בדין אלא א"כ יודעין מי יושב עמהן ולא היו נכנסין בסעודה שנו אבל מומחים לא הא מדקתני סיפא וחכ"א אימתי בזמן שמביא ראיה שהן קרובין או פסולין אבל אם היו כשרין או מומחין מפי ב"ד אינו יכול לפוסלן מכלל דר' מאיר מומחין גמי קאמר ה"ק אבל אם היו כשרין נעשו כמומחין מפי ב"ד ואינו יכול לפוסלן ת"ש אמרו לו לר"מ לא כל הימנו שפוסל דיין שמומחה לרבים אימא לא כל הימנו שפוסל דיין שהמחוהו רבים עליהם תניא גמי הכי לעולם פוסל והולך עד שיקבל^ד עליו ב"ד שמומחה לרבים דברי ר"מ והא עדים כמומחין דמי ואמר ר"מ זה פוסל עדיו של זה וזה פוסל עדיו של זה הא איתמר עלה^ה אמר ריש לקיש פה קדוש יאמר דבר זה תני עדו למאי אילימא לממון רחמנא פסליה אי לשבועה יימוני מהימון כבי תרי לעולם לממון^ו לא צריכא דקבליה עליה כבי תרי מאי קמ"ל דמצי הדר ביה תנינא אמר לו נאמן עלי אבא^ז נאמן עלי אביך נאמנין עלי ג' רועי בקר ר"מ אומר יכול לחזור בו וחכ"א אינו יכול לחזור בו ואמר

אבל במומחין אפילו ר' מאיר מודה שאין יכול לפוסלן. תניא גמי הכי לעולם פוסל והולך עד שיקבל עליו בפני ב"ד מומחה לרבים דברי ר' מאיר ש"מ דבמומחה מודה ר' מאיר: ז) פוסל עדיו של זה וזה פוסל עדיו של זה דברי ר' מאיר אמר ריש לקיש פה קדוש יאמר דבר זה תני עדו וכגון דקבליה עליה

כג.

א א מיי' פי' מהל' סנהדרין הלכה א' סמוג עשין לו טוש"ע ח"מ ס' יג סעף א':

ב ב טוש"ע שם סעף ד: **ג** ג מיי' פי"ב מהל' עדות הלכה א סמג לאוין ריד טוש"ע ח"מ ס' לד סעף

ד ד ה ו מיי' פי' מהל' סנהדרין הלכה א סמג עשין לו טוש"ע ח"מ ס' יג סעף א':

ה ה ז ח מיי' פי"ב מהל' סנהדרין הלכה יד ופי"ב הלכה י"ד סמג עשין לו טוש"ע ח"מ ס' י ו סעף י ופי' לד סע' א טוש"ע א"ח ס' קט סעף כ:

ו ו מיי' פ"א מהל' טוען הלכה א' ופי' מהל' עדות הלכה א סמג לאוין ריד טוש"ע ח"מ (ס' יג) סעף יג) (ס' יב כח סע' א כהנא):

ז ז מיי' שם סמג שם טוש"ע ח"מ ס' סו סעף א':

רבינו הגנאל

דיני ממונות בשלשה. זה בורר לו אחד וזה בורר לו אחד כו'. אסיק' מתוך שזה בורר דיין אחד וזה בורר לו דיין אחד ושניהם בוררין להם (ערוך) אחד יוצא הדין לאמיתו והני מילי בב"ד אחד אחד אבל בשתי בתי דינין לזה לא מצי מעכב כר' אלעזר דאמר לא שנו אלא מלוה אבל אם אמר לזה לבד' הגדול אוליגנ כופין אותו ודן בעירו. א"ר יוחנן ובערכאות שבסוריא אין כופין וחכ"א שני הדיינין בוררין להן עוד אחד. אסיק' דעת הדיינין להתרצות מי ישב עמהן כולי עלמא לא פליגי דבעינן כדתניא נקי' הדעת שבוירושלים לא היו חותמין בשטר עד שידעו מי חותם עמהן. ואין יושבין בדין עד שידעו מי ישב עמהן. ואין נכנסין בסעודה עד שידעו מי נכנס עמהן כי פליגי בדעת בעלי דינין נ"מ סבר דעת בע"ד בעינן ורבנן סברי לא בעינן דעת בעלי הדין: זה פוסל דיינו של זה וזה פוסל דיינו של זה ואקשינן כל כמיניה למפסל דייני ואוקמה ר' יוחנן למתניתין בערכאות שבסוריא אבל מומחין לא והא מדקתני סיפא וחכ"א אימתי יכול לפוסלן בזמן שמביא ראיה שהן קרובין או פסולין אבל אם היו כשרין מומחין אין יכול לפוסלן מכלל דר' מאיר אפילו במומחין פליגי וקתני יכול לפוסלן ושנינן הכי קתני אם היו כשרין נעשו כמומחין ואין יכול לפוסלן. נמצאת חלוקתן בכשרין ולא במומחין